

Nya riktlinjer

De senaste åren har en del förändringar skett i den lagstiftning som reglerar lagring och spridning av stallgödsel. Därför har Kävlinge kommun nu omarbetat sina tidigare riktlinjer för gödselhantering. De som framförallt berörs av dessa ändringar är mindre hästgårdar (≤ 10 hästar) och de lantbrukare som tar emot och lagrar eller sprider gödsel från hästgårdar.

Miljöpåverkan

Stallgödsel innehåller stora mängder kväve och fosfor som kan läcka ut till yt- och grundvatten och där skapa problem genom övergödning; igenväxning, algbloomning och höga nitrathalter i grundvattnet. Under hösten och vintern är detta läckage störst eftersom det under denna period förekommer mycket nederbörd och växterna då inte tar upp näringsämnen. För att minimera läckage till yt- och grundvatten finns regler för lagring och spridning av stallgödsel.

Gällande lagstiftning

- Miljöbalken 1998:808, framförallt de så kallade hänsynsreglerna i kapitel 2.
- Förordning 1998:915 om miljöhänsyn i jordbruket.
- Statens jordbruksverks föreskrifter SJVFS 2004:62 om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Jordbruksverkets förordning och föreskrifter ovan gäller för djurhållande jordbruksföretag. Enligt försiktighetsprincipen i de allmänna hänsynsreglerna skall alla som bedriver en verksamhet utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att motverka skador på miljön. Eftersom många områden i Kävlinge kommun är väldigt hästtäta och ligger i närhet till bostadsområden, enskilda brunnar mm finner man det motiverat att ställa liknande krav på lagringskapacitet av gödsel på samtliga djurhållare, oavsett om de är jordbruksföretag eller ej.

Allmänt om gödselhantering

All gödsel oavsett antal djur skall lagras utan att läckage sker till mark och grundvatten. Även regnvatten från gödselplattor skall samlas upp och lagras, gödselplattan bör anläggas med lutning så att gödselvattnet inte kan rinna ut. Från 1 jan 2005 får man inte lägga organiskt material på deponi. Detta innebär att man inte längre ska ta emot hästgödsel på avfallsanläggningarna. Verksamheter som inte har möjlighet att själv lagra gödseln under den tid som krävs (se nedan) kan lösa detta genom att te ex skriva kontrakt med någon som har tillräckligt stor gödselplatta för att lagra gödseln vidare. Att däremot lämna bort gödseln till lantbrukare som lägger den direkt på marken räknas inte som en godkänd lagring. Det finns även företag som hyr ut och tömmer gödselcontainrar.

Kävlinge, Staffanstorp och Lomma kommun har skapat en gemensam lista över lantbrukare som är intresserade av att ta emot hästgödsel. Kontakta gärna miljö- och hälsoskyddsavdelningen för aktuell lista med lantbrukare/företag som erbjuder lagring, tömning eller spridning av gödsel eller hämta den på kommunens hemsida www.kavlinge.se. Observera att du som gödselproducent också ansvarar för att gödseln lagras och hanteras på ett godtagbart sätt.

Gårdar med \leq 2 hästar

Inget generellt krav på gödselplatta eller container finns, men vid all gödselhantering/lagring gäller miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Det innebär att risken för förorening av mark och vatten skall beaktas. Man måste också ta hänsyn till risken för att olägenheter för omgivningen i form av t ex lukt och flugor kan uppstå.

Gårdar med 3 - 10 hästar

Lagringskapacitet skall finnas för minst 6 månaders gödselproduktion. Gjuten gödselplatta eller annan tät lagringsmöjlighet, t ex container med vidarelagring på gjuten platta, krävs.

Gårdar med $>$ 10 hästar

Lagringskapacitet skall finnas för minst 8 månaders gödselproduktion. Gjuten gödselplatta eller annan tät lagringsmöjlighet, t ex container med vidarelagring på gjuten platta, krävs. För dessa verksamheter finns möjlighet att ansöka om dispens från kravet på lagringskapacitet. En sådan dispensansökan prövas av länsstyrelsen och kostar 2 700 kr, oavsett om dispens beviljas eller ej. Observera att detta inte är en dispens för stupalagring utan en dispens från kravet på 8 månaders lagringskapacitet. Företag som för bort stallgödsel ska anteckna den mängd stallgödsel som levereras, vilka djurslag och vilket antal djur gödseln kommer ifrån, datum för leverans samt till vem gödseln levereras.

Riktvärden

När man beräknar behovet av lagringskapacitet finns det en del förhållanden som påverkar hur stor lagringsyta som behövs, t ex mängden strö, nederbörd och typen av hästar. Nedan visas riktvärden för behov av lagringskapacitet, men värdena kan justeras om man exempelvis kan lagra gödseln högre med hjälp av stödmurar.

Lagringstid, månader	Behov av lagringskapacitet, m ³ / häst	Behov av lagringskapacitet, m ² / häst vid 1,5 m lagringshöjd
6	7,2	4,8
8	9,6	6,4
10	12,0	8,0

Stukalagring

Mellanlagring av gödsel direkt på marken, stukalagring, kan i undantagsfall accepteras, t ex för att gödseln ska omsättas, få högre koncentration av växtnäringsämnen och bli lättare att sprida. I de fall stukalagring kan accepteras bör detta ske på landsbygden där det är längre avstånd till känsliga objekt.

Stukalagringen får däremot aldrig räknas in i den enligt ovan erforderliga lagringskapaciteten. De lantbrukare som tar emot gödsel från hästgårdar som inte har egen tillräcklig lagringskapacitet får alltså inte lägga gödseln direkt på marken, med undantag för förvaring i samband med spridning (<3 veckor). Stukalagring behöver numera inte anmälas till kommunen utan det är gödselproducentens eget ansvar att placering, gödseltyp mm är lämplig. Vid olämplig placering av en stuka kan verksamhetsutövaren bli tvingad att flytta stukan för att minska dess miljö- och hälsopåverkan.

Villkor för stukalagring/kompostering av stallgödsel

- gödsel läggs ut vid ett tillfälle
- gödsel kan lagras till minst 1- 2 m höjd
- lagringen sker på det fält där gödseln ska spridas
- lagringsplatsen väljs eller anordnas så att läckage till följd av utlakning eller ytavrinning från gödseln vid tö eller häftigt regn kan undvikas och att ytvatten eller dricksvattentäkt inte riskerar att förorenas
- utläggningen kan ske utan att markskador uppkommer
- avståndet till bostäder och dylikt är så stort att risken för olägenhet för människors hälsa minimeras
- komposteringen sker i första hand under sommarhalvåret, april - okt

Villkor för spridning av fastgödsel

- spridning i växande gröda får ske 1 mars - 1 nov
- vid spridning på obevuxen mark så ska nedbrukning ske inom 4 timmar, 1 aug – 31 okt får spridning endast ske i växande gröda eller inför höstsådd av höstoljeväxter
- spridningsarealen för en häst är en tredjedels hektar, större mängder gödsel per hektar kan dock spridas ett enskilt år förutsatt att det är motiverat utifrån grödornas växtnäringsbehov

Villkor för mottagare av hästgödsel

- På jordbruksföretag som tar emot stallgödsel ska dokumentation finnas över mottaget gödselslag, vilken mängd som tas emot, vilken mängd totalfosfor den mottagna gödseln motsvarar/uppgifter om djurslag och antal djur, datum för mottagandet samt från vem gödseln kommer.
- Tät lagringskapacitet är ett krav, att lägga gödseln direkt på marken är inte godtagbart. Efter att gödseln lagrats 6 respektive 8 månader kan det däremot vara acceptabelt att lagra gödseln ytterligare tid direkt på fält för att koncentrera näringsämnen, under förutsättning att villkoren för stukalagring är uppfyllda
- Om verksamheten lagrar över 10 ton men högst 10 000 ton gödsel, från annans verksamhet, vid något enskilt tillfälle skall verksamheten enligt miljöbalken anmälas till miljönämnden.
- Efter 1 april 2005 är transport av gödsel, oavsett mängd och oavsett om gödseln uppkommit i egen eller annans verksamhet, inte längre anmälnings- eller tillståndspliktig

Tvårvillkor

Tvårvillkoren är ett antal regler inom olika områden, till exempel djurskydd och gödselhantering, som du måste följa för att få full utbetalning om du sökt jordbrukarstöd.

- Du ska sköta all din jordbruksmark (åkermark, betesmark och slätteräng) enligt skötselkraven. Syftet med skötselkraven är att bevara jordbruksmarken i gott skick och bidra till att den sköts på ett miljövänligt sätt.
- Du måste följa verksamhetskraven för din jordbruksverksamhet. Verksamhetskraven är svensk lagstiftning som är till för att uppnå positiva effekter inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa.

I fråga om gödselhantering ställs i Skåne tvårvillkorskrav på att man ska ha tillräcklig lagringskapacitet samt att lagringsutrymmet är utformat så att läckage eller avrinning inte sker till omgivningen. Även vissa regler gällande spridningen av gödseln omfattas av tvårvillkoren. Om en lantbrukare bryter mot tvårvillkoren rapporterar kommunen detta till länsstyrelsen, som tar ställning till hur många procent som ska dras av från utbetalningen av lantbrukarens jordbrukarstöd.